

ШЕСТИ ПЕРИОДИЧЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА РАБОТАТА НА АВМУ И АЕК

ЈАНУАРИ - ФЕВРУАРИ 2020

ПЕТТИ ПЕРИОДИЧЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА РАБОТАТА НА АВМУ И АЕК

ИЗДАВАЧ:

Евротинк – Центарот за европски стратегии;

НВО Инфоцентар;

Транспарентност Македонија;

Хелсиншки комитет за човековите права на Република Македонија;

ЛЕКТУРА:

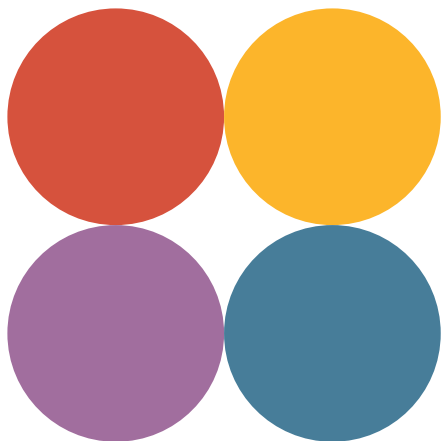
АБАКУС

ПРЕВОД:

АБАКУС

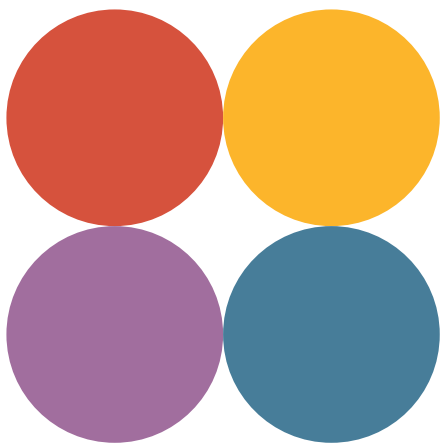
ЛИКОВНО-ГРАФИЧКО ОБЛИКУВАЊЕ:

Елисавета БЕЈКОВА

Содржина

ВОВЕД	5
АГЕНЦИЈА ЗА АУДИО И АУДИОВИЗУЕЛНИ МЕДИУМСКИ УСЛУГИ (АВМУ)	6
1. ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ОТЧЕТНОСТ	6
2. ЕФЕКТИВНОСТ И НЕЗАВИСНОСТ	9
3. ПЕРФОРМАНСИ И ИЗВРШУВАЊЕ	14
4. ЈАВЕН ИНТЕРЕС	15
АГЕНЦИЈА ЗА ЕЛЕКТРОНСКИ КОМУНИКАЦИИ (АЕК)	16
1. ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ОТЧЕТНОСТ	16
2. ЕФЕКТИВНОСТ И НЕЗАВИСНОСТ	19
3. ПЕРФОРМАНСИ И ИЗВРШУВАЊЕ	20
4. ЈАВЕН ИНТЕРЕС	22

ВОВЕД

„Евротинк“ – Центарот за европски стратегии, во соработка со НВО Инфоцентар, Транспарентност Македонија и Хелсиншкиот комитет за човековите права на Република Македонија, го спроведува проектот „Мониторинг на ефикасноста, ефективноста, транспарентноста и одговорноста на регулаторните тела за медиуми – Мониторинг на перформансите II“.¹ Проектот започна со реализација на планираните проектни активности во јуни 2018 и ќе ја следи работата на двете регулаторни тела до 2020 година. Проектот е поддржан од британската амбасада во Република Северна Македонија.

Проектниот тим ги набљудува ефикасноста, ефективноста, транспарентноста, одговорноста и заштитата на јавниот интерес на две регулаторни тела: Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги (АВМУ) и Агенцијата за електронски комуникации (АЕК), согласно утврдената методологија, добрите практики и научените лекции од проектот „Мониторинг на перформансите I“ (2016-2018 година). Преку периодични мониторинг-извештаи ќе се нотира перформансот на двете регулаторни тела и ќе се информира јавноста за клучните аспекти поврзани со спроведувањето и дизајнот на политиките што се поврзани со работењето на двете агенции.

„Мониторинг на перформансите I“, поддржан од британската амбасада во Република Северна Македонија, имаше цел да ги подобри капацитетите на граѓанското општество за следење на работата на регулаторните тела, со што преку зголемена јавна контрола придонесе за подобрување на перформансите на двете агенции. Регулаторните тела ги зеа предвид препораките за подобрување на транспарентноста, одговорноста и извршувањето на своите мандати. Иако целите на првата фаза од проектот се постигнати, потребна е понатамошна работа за целосно да се вгради систем на јавна контрола како механизам за подобрување на перформансите на овие две јавни институции. Проектот „Мониторинг на перформансите II“ ќе ги следи постигнувањата од претходната фаза, ќе ги мониторира перформансите на институциите, и на разбирлив начин ќе ги презентира и соодветно ќе ја информира јавноста за структурните или други блокади поврзани со работењето на регулаторите. Периодичните извештаи ќе содржат низа наоди и препораки со цел да придонесат за аргументирана јавна дебата и надзор за подобрување на работењето на регулаторните тела.

Овој (шести) периодичен извештај се однесува на работата на АВМУ и на АЕК во периодот јануари-февруари 2020 година и ја следи методологијата што беше изработена во рамките на „Мониторинг на перформансите I“. Врз основа на „Мониторинг-матрицата за работата на АВМУ и на АЕК“, креирана во консултација со двете регулаторни тела, објавена во јануари 2017 година², овој периодичен извештај ги следи и ги зема предвид спецификите и работењето на двете регулаторни тела од аспект на транспарентноста и отчетноста, ефикасноста и независноста, перформансите и заштитата на јавниот интерес.

Дополнително, со цел овозможување поедноставна и полесна пристапност до наодите од работењето на овие тела, а согласно усвоената методологија, овие мониторинг-извештаи се конципирани на начин што нуди поедноставено следење и интерпретација на наодите во поглед на клучните сегменти на мониторингот. Со воведување на мониторинг матриците за секоја од четирите идентификувани области, сите граѓани, новинари, експертска јавност и заинтересирани чинители, ќе можат на разбирлив начин да ги увидат забелешките, проблемите и перформансот на регулаторните тела нотирани од страна на истражувачкиот тим. Следењето на работата на АВМУ и АЕК е структурирано во засебни мониторинг-матрици:

- 1. Транспарентност и отчетност**
- 2. Ефективност и независност**
- 3. Перформанси и извршување; и**
- 4. Јавен интерес**

Матриците, првично, даваат генерална оценка на формалните и де факто аспекти од работењето на регулаторите. По области, индикаторите нотираат до која мера работата на регулаторите суштински влијае врз подобрувањето на работењето и зголемувањето на независноста на двете агенции. Коментарите и препораките содржат корелација на индикаторите за усогласеност, како и постоењето на надворешни влијанија или ризици. Графичкиот приказ на состојбите не ја одразува само сегашната ситуација, туку посочува и кон потенцијални ризици поврзани со работата на регулаторите.

¹ Проектот започна со реализација во јуни 2018 и заклучно со март 2020 ќе ги мониторира АВМУ и АЕК и е поддржан од Британската амбасада во Република Македонија, а истиот е продолжение на истоимениот проект кој се реализираше во периодот септември 2016 – март 2018 година од страна на истиот проектен конзорциум и донатор.

² Мониторинг-матрица за работата на АВМУ и АЕК, достапна на: <http://eurothink.mk/documents/sHGS5RQrpszZA2TfG>

АГЕНЦИЈА ЗА АУДИО И АУДИОВИЗУЕЛНИ МЕДИУМСКИ УСЛУГИ (АВМУ)

1. ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ОТЧЕТНОСТ

Генерален пресек

Регулаторот продолжи да работи транспарентно и отчетно. Официјалната интернет-страница на Агенцијата редовно се надополнува со документи и со други информации поврзани со нејзината работа.

Во овој период, Советот на Агенцијата одржа 11 седници, беше отворена јавна расправа за неколку нацрт-документи на Агенцијата, беа усвоени измени на Годишниот план за јавни набавки за 2020 година, а беа спроведени и низа постапки за јавни набавки.

АВМУ објави 5 соопштенија, а медиумското внимание најмногу беше насочено кон реакциите на АВМУ, операторите и на телевизиите во однос на најновите измени на Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги (ЗАМУ).

Програмска транспарентност и отчетност

Седници на Советот	<p>Во периодот јануари - февруари 2020 година Советот на Агенцијата одржа 11 седници, од кои две беа јавни.</p> <p>Како и досега, дневните редови на седниците, записниците и одлуките беа редовно објавувани на интернет-страницата на регулаторот.</p> <p>Седниците на Советот се пренесуваат во живо на Јутјуб-каналот на АВМУ.</p>
Јавни расправи	<p>Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги отвори јавна расправа за текстот на Нацрт-методологијата за мониторинг на изборното медиумско претставување преку радио и телевизиските програмски сервиси за време на изборните процеси и за Нацрт-упатството за потврдување на извештаите за емитувано платено политичко рекламирање.³</p> <p>Агенцијата, исто така, отвори јавна расправа⁴ за текстот на Нацрт-упатството за начинот на регистрација и бришење на законски застапник на радиодифузер од друга држава во Регистарот на законски застапници на радиодифузери од други држави кои се реемитуваат на територијата на нашата држава; за Нацрт-упатството за постапката за утврдување одговорност за сторена повреда или прекршување при реемитување на програмските сервиси на радиодифузери од друга држава, како и за Нацрт-правилникот за изменување и дополнување на Правилникот за содржината и формата на пријавата за евидентирање во Регистарот на оператори кои реемитуваат програмски пакети и на потврдата за регистрација на програмски пакети/сервиси.</p> <p>Агенцијата ги повика сите заинтересирани страни да учествуваат во јавната расправа со свои мислења и предлози.</p>

³ Отворени јавни расправи, АВМУ, 28.2.2020, достапно на: <https://avmu.mk/2020/02/28/%d1%98%d0%b0%d0%b2%d0%bd%d0%b0-%d1%80%d0%b0%d1%81%d0%bf%d1%80%d0%b0%d0%b2%d0%b0-%d0%b7%d0%b0-%d0%bd%d0%b0%d1%86%d1%80%d1%82-%d0%bc%d0%b5%d1%82%d0%be%d0%b4%d0%be%d0%bb%d0%be%d0%b3%d0%b8%d1%98%d0%b0/>

⁴ Отворени јавни расправи, АВМУ, 28.2.2020, достапни на: <https://avmu.mk/2020/02/28/%d0%be%d1%82%d0%b2%d0%be%d1%80%d0%b5%d0%bd%d0%b0-j%d0%b0%d0%b2%d0%bd%d0%b0-%d1%80%d0%b0%d1%81%d0%bf%d1%80%d0%b0-%d0%b2%d0%b0-%d0%b7%d0%b0-%d0%b4%d0%b2%d0%b5-%d0%bd%d0%b0%d1%86%d1%80%d1%82-%d1%83%d0%bf/>

<p>Претставки</p>	<p>Во овој период, до АВМУ беа доставени само три претставки⁵ за работата на радиодифузерите. Претставките се однесуваа на присуство на сцени со родово базирано насилство во реклама, отсуство на целосен превод на македонски јазик во домашна играна серија и несоодветна категоризација на филм.</p> <p>На интернет-страницата се објавени содржината на претставките, како и одговорите, анализите, дописите и известувањата на Агенцијата во врска со доставените претставки.</p>
<p>Интернет-страници, Фејсбук, Јутјуб, соопштенија и др.</p>	<p>Официјалната интернет-страница на Агенцијата на Агенцијата редовно се надополнува со документи, соопштенија и со други информации поврзани со нејзината работа.</p> <p>Во овој период, на Фејсбук-страницата⁶ беа споделени пет објави за активностите на АВМУ, додека на Јутјуб⁷ -каналот јавноста можеше во живо да ги следи јавните седници на Советот.</p> <p>Агенцијата ја администрира и интернет-страницата на Мрежата за медиумска писменост.⁸ Во овој период беше објавена информација за настан-разговор организиран од граѓански организации, а посветен на медиумската писменост.</p> <p>АВМУ објави пет соопштенија за јавноста, а медиумското внимание најмногу беше насочено кон реакциите на АВМУ, операторите и на телевизиите во однос на последните измени на Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги.</p>

Финансиска транспарентност и отчетност

<p>Измена и дополнување на Годишниот план за јавни набавки</p>	<p>На шестата седница, Советот на АВМУ⁹ одобри измена и дополнување на Годишниот план за јавни набавки за 2020 година со две јавни набавки: адаптивно и превентивно одржување на софтверските апликации (објаснувањето беше дека додека бил изготвуван годишниот план, тендерот бил поништен) и за закуп на простор за објави во дневните весници.</p> <p>Првата набавка се однесува за период од две години и има проценета вредност од 8 милиони денари без ДДВ, додека втората набавка е за период од една година и е проценета на 400 илјади денари.</p>
<p>Јавни набавки</p>	<p>АВМУ, според Електронскиот систем за јавни набавки, во периодот јануари - февруари спроведе три постапки за јавни набавки (сервисен преглед и контрола на противпожарни апарати, одржување на противпожарна инсталација и ревизорски услуги), за кои се донесени одлуки.¹⁰</p> <p>Поништен беше тендерот за адаптивно и превентивно одржување на софтверските апликации од системот за мониторирање и оперативните системи, затоа што не била доставена ниту една соодветна понуда.</p>

⁵ Претставки до АВМУ, достапно на: <https://avmu.mk/%d0%bf%d0%be%d0%b4%d0%bd%d0%b5%d1%81%d0%b5%d0%bd%d0%b8-%d0%bf%d1%80%d0%b5%d1%82%d1%81%d1%82%d0%b0%d0%b2%d0%ba%d0%b8-%d0%b4%d0%be-%d0%b0%d0%b3%d0%b5%d0%bd%d1%86%d0%b8%d1%98%d0%b0%d1%82%d0%b0-%d0%b8-4/>

⁶ Официјална фан-страница на „Фејсбук“ на АВМУ, достапно на: <https://bit.ly/2pl1xqB>

⁷ Јутјуб-каналот на АВМУ, достапен на: <https://bit.ly/2IMFiRD>

⁸ Интернет-страницата на Мрежата за медиумска писменост, достапно на: <https://bit.ly/2oCvT8d>

⁹ Записник од шестата седница на АВМУ, достапно на: <https://avmu.mk/wp-content/uploads/2020/02/%D0%97%D0%B0%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%BE%D0%B4-6%D1%82%D0%B0-%D1%81%D0%B5%D0%B4%D0%B%D0%B8%D1%86%D0%B0-%D0%BE%D0%B4%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%BD%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-31.01.2020.pdf>

¹⁰ Електронски систем за јавни набавки, достапно на: <https://e-nabavki.gov.mk/PublicAccess/home.aspx#/tender-winners/0>

	<p>АВМУ донесе и одлуки за спроведување јавни набавки за потребите на Агенцијата во 2020 година, кои се објавени на интернет-страницата во делот за јавни набавки (завршени постапки). Одлуките за некои од овие јавни набавки се објавени во Електронскиот систем за јавни набавки на почетокот од март.</p> <p>Меѓу нив, Агенцијата објави тендер за набавка на кетеринг-услуги за настани што ги организира ова регулаторно тело, како набавка од мала вредност. Средствата се обезбедени со финансискиот план на Агенцијата за 2020 година.</p> <p>Агенцијата, исто така, донесе одлука да спроведе јавна набавка за закуп на простор за објави во дневните весници. Проценетата вредност на оваа набавка е направена според обемот и парите издвоени за истата намена во текот на претходните години.</p> <p>На осмата седница¹¹, Советот на АВМУ даде согласност за набавка на интегриран софтвер за правно, финансиско и економско работење, предвидена со Годишниот план за јавни набавки за 2020 година. Дискусијата на членовите на Советот одеше во насока дали Агенцијата треба да размисли за купување софтвер со изворен код во сопственост на оваа институција.</p> <p>Меѓу завршените постапки се наоѓа и тендерот за финансиско-осигурителни услуги и за набавка на авиобилети. Сите постапки на Електронскиот систем за јавни набавки се спроведени преку е-аукција, а критериум за избор е најниската цена.</p> <p>На интернет-страницата на АВМУ се објавени податоци за завршените тендерски постапки¹², но нема известувања за склучените договори и за поништените постапки.</p>
<p>Предвремена отплата на возило</p>	<p>На седмата седница, Советот на АВМУ¹³ даде согласност за предвремена отплата на возилото земено под лизинг за потребите на Агенцијата. Според директорот Трајчевски, со предвремената отплата ќе се заштедат 24.000 денари.</p>

Коментари/препораки

- АВМУ го задржа континуитетот на солидно отчетно и транспарентно работење. Официјалната интернет-страница на Агенцијата редовно се надополнува со документи и со други информации поврзани со нејзината работа, а седниците на Советот се јавни.
- Медиумското внимание најмногу беше насочено кон реакциите на АВМУ, операторите и на телевизиите во однос на најновите измени на Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги (ЗААМУ).

¹¹ Записник од осмата седница на АВМУ, достапно на: <https://avmu.mk/wp-content/uploads/2020/02/%D0%97%D0%B0%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%BE%D0%B4-8%D1%82%D0%B0-%D1%81%D0%B5%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B0-%D0%BE%D0%B4-14.02.2020.pdf>

¹² Јавни набавки, достапно на: <https://avmu.mk/%d1%98%d0%b0%d0%b2%d0%bd%d0%b8-%d0%bd%d0%b0%d0%b1%d0%b0%d0%b2%d0%ba%d0%b8/>

¹³ Записник од седмата седница на Советот на АВМУ, достапно на: <https://avmu.mk/wp-content/uploads/2020/02/%D0%97%D0%B0%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%BE%D0%B4-7-%D1%82%D0%B0-%D1%81%D0%B5%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B0-%D0%BE%D0%B4-07.02.2020.pdf>

2. ЕФЕКТИВНОСТ И НЕЗАВИСНОСТ

Генерален пресек

Непосредно пред да се распушти, Собранието во скратена постапка ги усвои измените и до-полнувањата на ЗААМУ, а беа изгласани и измени на Изборниот законик.

Измените на ЗААМУ предизвикаа жестока реакција кај операторите, кои се заканија со пре-кин на реемитувањето на домашните и странските ТВ-каналите.

Најголемиот дел од активностите на АВМУ во овој период се однесуваа на подготовките и активностите поврзани со претстојните парламентарни избори.

Политики, стратегии и регулатива

Измени на ЗААМУ

Непосредно пред да се распушти поради предвремените парламентарни избори, Собранието во скратена постапка¹⁴ ги усвои измените на Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги (ЗААМУ).

Законските измени, всушност, претставуваат реактивирање на пролонгираното законско решение од декември 2018 годи-на, според кое обврските на операторите се изедначуваат со одговорноста (морална, материјална и кривична) на радиоди-фузерите за реемитување содржини без регулирано авторско право.

Директорот на АВМУ, за порталот Фактор¹⁵, изрази разочару-вање од начинот на кој се донесени законските измени и истак-на дека Агенцијата воопшто не била консултирана, констати-рајќи дека ваквиот чин може сериозно да го наруши изборниот процес. Според него, наместо да се фокусира на изборниот процес, АВМУ ќе треба да подготви подзаконски акти во со-гласност со законските измени и да организира јавна расправа.

Оваа изјава на директорот на АВМУ беше дадена откако опе-раторите, обединети преку Здружението за информатичко-ко-муникациски технологии, најавија дека поради несогласување со законското решение, ќе го прекинат реемитувањето на сите домашни и странски ТВ-каналите, освен каналите на јавниот ра-диодифузен сервис.

По најавите за прекин на реемитувањето, со своја реакција се јавија и приватните национални телевизии¹⁶. Тие истакнаа дека се колатерална штета на недоразбирањето меѓу институциите и телекомуникациските оператори и дека не гледаат причина да бидат исклучени од реемитување. Исто така, тие побараа оставка од директорот на АВМУ, бидејќи - како што изјавија - тој се ставил на страната на операторите и не го санкционира ре-емитувањето содржини кои немаат регулирано авторско право.

Треба да се напомене дека Македонската медиумска асоција-ција на приватни национални телевизии, на средба со претсе-дателот на државата, ги поддржа овие измени, нагласувајќи

¹⁴ Предлог-закон за изменување на Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, по скратена постапка, достап-но на: <https://sobranie.mk/materialdetails.nspx?materialId=6b862422-beb7-4439-ae39-4390c3e51a0f>

¹⁵ Трајчевски: Разочарани сме од избрзаното носење на Законот, тоа може да го загрози и изборниот процес, Фактор, достапно на: <https://faktor.mk/trajchevski-razocharani-sme-od-izbrzanoto-nosenje-na-zakonot-toa-moze-da-go-zagrozi-i-izborniot-proces>

¹⁶ Телевизиите го обвинуваат Зоран Трајчевски за кризата со авторските права, Плусинфо, достапно на: <https://plusinfo.mk/%d1%82%d0%b5%d0%bb%d0%b5%d0%b2%d0%b8%d0%b7%d0%b8%d0%b8%d1%82%d0%b5-%d0%b3%d0%be-%d0%be%d0%b1%d0%b2%d0%b8%d0%bd%d1%83%d0%b2%d0%b0%d0%b0%d1%82-%d0%b7%d0%be%d1%80%d0%b0%d0%bd-%d1%82%d1%80%d0%b0%d1%98/>

	<p>дека тие се на линија на нивниот интерес¹⁷.</p> <p>Институтот за развој на електронските комуникации уште пред усвојувањето на законските измени¹⁸ реагираше дека тие треба да се повлечат и да бидат предмет на широка јавна дебата во која ќе се вклучат сите засегнати страни.</p> <p>На својата единаесетта седница¹⁹, Советот на АВМУ, во согласност со својата законска обврска и надлежност, го усвои Нацрт-упатството за постапката за утврдување одговорност за сторена повреда или прекршување при реемитување на програмски сервиси на радиодифузери од друга држава. Потоа, АВМУ отвори јавна расправа за овој документ, во траење од 35 дена, заклучно со 3 април 2020 година.</p>
<p>Измени на Изборниот законик</p>	<p>Непосредно пред донесувањето на одлуката за распишување на изборите, Собранието го донесе и Законот за изменување и дополнување на Изборниот законик.</p> <p>Според новите одредби²⁰, сите медиуми (вклучително и интернет порталите), доколку имаат платено политичко рекламирање (ППР) за предвремени парламентарни избори, се должни да се регистрираат во Државната изборна комисија, најдоцна до 24 часот на 19 февруари. Медиумите кои нема да се регистрираат во ДИК, нема да имаат право да користат финансиски средства обезбедени од буџетот на државата.</p> <p>Освен тоа, медиумите се должни до 21 февруари да утврдат ценовници за ППР и да ги достават до Државната изборна комисија, Државниот завод за ревизија и до Државната комисија за спречување на корупцијата, а радиодифузерите требаше да ги достават и до АВМУ.</p> <p>Ценовниците не смеат да се менуваат до конечното завршување на изборниот процес, а цените не смеат да ја надминуваат просечната цена на рекламирање во последните пет изборни циклуси. Просечно, постигнатата цена и најниската цена за ППР кај радиодифузерите, печатените медиуми и електронските медиуми (интернет порталите) во последните пет изборни циклуси ги утврдува Државната изборна комисија, и тие се објавени на нејзината интернет-страница.</p>
<p>Буџетски средства за мониторинг на медиумите</p>	<p>Владата донесе одлука²¹ на АВМУ да ѝ одобри средства за мониторинг на радиодифузерите за време на изборите, во износ од 5.277.000 денари (околу 85.000 евра).</p>

¹⁷ Приватните телевизии му пренесоа на Пендаровски дека се задоволни со измените во Законот за АВМУ, Мета, достапно на: <https://meta.mk/?p=474812>

¹⁸ Коментар: Недостатоци во предложените измени на Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, ИНРЕКОМ, достапно на: <https://inrekom.org.mk/komentar-nedostatoci-vo-predlozhenite-izmeni-na-zakonot-za-audio-i-audiovizuelni-mediumski-uslugi/>

¹⁹ Хроника од единаесеттата седница на Советот на АВМУ, 28.2.2020, достапно на: <https://avmu.mk/%d1%85%d1%80%d0%be%d0%bd%d0%b8%d0%ba%d0%b0-%d0%be%d0%b4-11-%d1%82%d0%b0-%d1%81%d0%b5%d0%b4%d0%bd%d0%b8%d1%86%d0%b0-9/>

²⁰ Соопштение на АВМУ, 17.2.2020, достапно на: <https://avmu.mk/2020/02/17/%d0%b7%d0%b0-%d0%be%d0%b1%d1%98%d0%b0%d0%b2%d1%83%d0%b2%d0%b0%d1%9a%d0%b5-%d0%bf%d0%bf%d1%80-%d0%b7%d0%b0%d0%b4%d0%be%0%bb%d0%b6%d0%b8%d1%82%d0%b5%d0%bb%d0%bd%d0%b0-%d1%80%d0%b5%d0%b3%d0%b8%d1%81/>

²¹ Одобрени средствата за АВМУ за мониторинг на изборите во медиумите, Макфакс, достапно на: <https://makfax.com.mk/makedonija/%d0%be%d0%b4%d0%be%d0%b1%d1%80%d0%b5%d0%bd%d0%b8-%d1%81%d1%80%d0%b5%d0%b4%d1%81%d1%82%d0%b2%d0%b0%d1%82%d0%b0-%d0%b7%d0%b0-%d0%b0%d0%b0%d0%b2%d0%bc%d1%83-%d0%b7%d0%b0-%d0%bc%d0%be%d0%bd%d0%b8%d1%82/>

<p>Нацрт-ревизија на Националната програма за усвојување на правото на Европската Унија</p>	<p>Советот на Агенцијата, на осмата седница²², ја усвои информацијата за Нацрт-ревизијата на Националната програма за усвојување на правото на Европската Унија (НПАА 2020-2023).</p> <p>Секретаријатот за европски прашања го започна процесот на ревизија на Националната програма за усвојување на правото на ЕУ за периодот 2020 – 2023 година и побара од институциите</p>
--	--

Програмски активности

<p>Избори 2020</p>	<p>Во пресрет на изборите, а во рамките на своите законски надлежности и обврски, Агенцијата на интернет-страницата постави посебен банер „Избори 2020“²³, кој ги содржи сите документи, информации, формулари, дописи, известувања и соопштенија поврзани со медиумите и со изборниот процес.</p> <p>Агенцијата отвори јавна расправа за текстот на Нацрт-методологијата за мониторинг на изборното медиумско претставување преку радио и телевизиските програмски сервиси за време на изборните процеси и за Нацрт-упатството за потврдување на извештаите за емитувано платено политичко рекламирање²⁴.</p> <p>Во нацрт-методологијата се опишува начинот на кој Агенцијата ќе врши мониторинг за време на изборниот процес, а со нацрт-упатството се утврдува начинот на потврдување на извештаите за емитуваното платено политичко рекламирање (ППР) на радиодифузерите.</p> <p><u>Прв седумдневен извештај на АВМУ до ДИК</u></p> <p>Во овој период, а во согласност со обврската од Изборниот законик, АВМУ до Државната изборна комисија (ДИК) го достави првиот седумдневен извештај (17-23 февруари 2020), во кој беше нотирано дека регулаторот го започнал мониторингот врз радиодифузерите пред започнувањето на изборната кампања, со кој се опфатени 10 програмски сервиси на државно ниво.</p> <p>АВМУ реализираше и работилница за 15 аналитичари вклучени во мониторингот на медиумите.</p>
<p>Надзори, контроли, дозволи, опомени и други активности</p>	<p>Во мониторираниот период АВМУ спроведе редовни, контролни и административни надзори и им изрече јавни опомени на радиодифузерите. Беа покренати повеќе од 20 постапки за одземање на дозволата за телевизиско или радиоемитување и беа донесени идентичен број решенија за запирање на овие постапки.</p> <p><u>Покрената и прекината постапка за одземање на дозволата на Канал 77</u></p> <p>Советот на Агенцијата покренала постапка²⁵ за одземање на дозволата за радиоемитување на радиодифузерот Канал 77, бидејќи до законскиот рок не го уплатил надоместокот. Во дискусијата е нотирано дека станува збор за нецелосна уплата на надоместокот.</p>

²² Записник од осмата седница на Советот на АВМУ, достапно на: <https://avmu.mk/wp-content/uploads/2020/02/%D0%97%D0%B0%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%BE%D0%B4-8%D1%82%D0%B0-%D1%81%D0%B5%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B0-%D0%BE%D0%B4-14.02.2020.pdf>

²³ Избори 2020, достапно на: <https://avmu.mk/%D1%81%D0%B8%D1%82%D0%B5-%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B8%D1%98%D0%B0%D0%BB%D0%B8-%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%80%D0%B7%D0%BD%D0%B8-%D1%81%D0%BE-%D0%B8%D0%B7%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%BE%D1%82%D0%BE/>

²⁴ Отворени јавни расправи, АВМУ, 28.2.2020, достапно на: <https://avmu.mk/2020/02/28/%d1%98%d0%b0%d0%b2%d0%bd%d0%b0-%d1%80%d0%b0%d1%81%d0%bf%d1%80%d0%b0%d0%b2%d0%b0-%d0%b7%d0%b0-%d0%bd%d0%b0%d1%86%d1%80%d1%82-%d0%bc%d0%b5%d1%82%d0%be%d0%b4%d0%be%d0%bb%d0%be%d0%b3%d0%b8%d1%98%d0%b0/>

²⁵ Записник од петтата седница на АВМУ, достапно на: <https://avmu.mk/wp-content/uploads/2020/01/%D0%97%D0%B0%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%BE%D0%B4-5-%D1%82%D0%B0-%D1%81%D0%B5%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B0.pdf>

	<p>Според образложението на стручната служба, радиото доброволно се пријавило дека ќе емитува 25 % домашна музика, со што годишниот надоместок би му се намалил за 25 %, но при вонредниот надзор спроведен по службена должност е констатирано дека емитувал 22,5 % домашна музика. Членовите на Советот дискутираа за тоа дека оваа одредба од Законот е нова и дека можеби законодавецот треба да размисли за нејзино допрецизирање.</p> <p>На петтата седница, Советот на АВМУ²⁶ констатира дека радиодифузерот ги уплатил парите за надоместокот и донесе решение за запирање на постапката. Советот запре и постапки за други радиодифузери за одземање на дозволите за радио и телевизиско емитување²⁷.</p> <p>Јавни опомена за МРТ1 Советот на АВМУ²⁸ јавно го опомена првиот програмски сервис на МРТ бидејќи во најава за игран филм нема превод на македонски јазик и затоа што емитувал промотивни материјали за програмата без да бидат означени со сигнализација за малолетните лица.</p> <p>Прекршувања на правилата за нови рекламни технологии Агенцијата извести дека <i>ТВ Канал 5</i>²⁹ не постапила по мерката јавна опомена упатена заради непочитување на правилата за користење нови рекламни техники, односно во две изданија на емисијата „Бекстејц“ повторно биле емитувани поп-ап реклами на поделен екран, меѓу кои нема растојание од најмалку 15 минути. Истите прекршувања се регистрирани и кај телевизиите <i>Телма</i> и <i>Алфа</i>³⁰.</p>
<p>Дозволи за емитување</p>	<p>На првата седница во 2020 година³¹, Советот на Агенцијата усвои предлог-одлуки за доделување дозвола за радио емитување на локално ниво во Куманово и во Дебар, како и за студентско радио во Тетово. Членовите на Советот констатираа дека е добро што наместо да се разговара за одземање, се разговара за конкурс за доделување дозволи за радио емитување.</p> <p>Заради законските прописи кои не дозволуваат измени и дополнувања на годишниот план за јавни набавки во текот на изборен процес, Советот на Агенцијата ја прекина постапката по доставеното барање од ТРД 24 Вести за објавување јавен конкурс за доделување дозвола за телевизиско емитување на државно ниво, преку преносен капацитет на дигитален терестријален мултиплекс.</p>

²⁶ Записник од петтата седница на АВМУ, достапно на: <https://avmu.mk/wp-content/uploads/2020/01/%D0%97%D0%B0%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%BE%D0%B4-5-%D1%82%D0%B0-%D1%81%D0%B5%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B0.pdf>

²⁷ Хроника од деветтата седница на Советот на АВМУ, достапно на: <https://avmu.mk/%d1%85%d1%80%d0%be%d0%bd%d0%b8%d0%ba%d0%b0-%d0%be%d0%b4-9-%d1%82%d0%b0-%d1%81%d0%b5%d0%b4%d0%bd%d0%b8%d1%86%d0%b0-10/>

²⁸ Записник од четвртата седница на Советот на АВМУ, достапно на: <https://avmu.mk/wp-content/uploads/2020/01/%D0%97%D0%B0%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%BE%D0%B4-4-%D1%82%D0%B0-%D1%81%D0%B5%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B0.pdf>

²⁹ Контролен програмски надзор врз ТВ Канал 5, достапно на: <https://avmu.mk/2020/02/07/%d0%ba%d0%be%d0%bd%d1%82%d1%80%d0%be%d0%bb%d0%b5%d0%bd-%d0%bf%d1%80%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d0%bc%d1%81%d0%ba%d0%b8-%d0%bd%d0%b0%d0%b4%d0%b7%d0%be%d1%80-%d0%b2%d1%80%d0%b7-%d1%82%d0%b2-%d0%ba%d0%b0-2/>

³⁰ Контролен програмски надзор врз ТВ Алфа и ТВ Телма, достапно на: <https://avmu.mk/2020/02/04/%d0%ba%d0%be%d0%bd%d1%82%d1%80%d0%be%d0%bb%d0%b5%d0%bd-%d0%bf%d1%80%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d0%bc%d1%81%d0%ba%d0%b8-%d0%bd%d0%b0%d0%b4%d0%b7%d0%be%d1%80-%d0%b2%d1%80%d0%b7-%d1%82%d0%b2-%d0%ba%d0%bb-2/>

³¹ Записник од првата седница на Советот на АВМУ, достапно на <https://avmu.mk/wp-content/uploads/2020/01/%D0%97%D0%B0%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%BE%D0%B4-1-%D1%82%D0%B0-%D1%81%D0%B5%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B0-%D0%BE%D0%B4-03.01.2020.pdf>

<p>Пријавување процент на емитување домашна музика</p>	<p>Агенцијата извести³² дека можноста за доброволно пријавување процент на емитување домашна музика ја искористиле 18 радиостаници, од кои едно радио на државно ниво, 5 регионални и 12 радиостаници кои емитуваат програма на локално ниво.</p> <p>Во согласност со законската можност, радијата кои на почетокот на календарската година доброволно ќе пријават процент на емитување музика на македонски јазик и етничките заедници, за истиот процент добиваат намалување на надоместокот за лиценца.</p>
<p>Анализи, студии, истражувања</p>	<p><u>Извештаи за досегот на радијата и за уделот во гледаноста на телевизиите</u></p> <p>Агенцијата го објави Годишниот извештај за досегот на радиостаниците и за уделот во вкупната гледаност на телевизиските станици во 2019 година, како извештајот за четвртиот квартал од 2019 година³³.</p> <p>Според годишниот извештај за 2019 година, најгледана телевизиска станица е националната телевизија Сител, а најслушана радиостаница е <i>Антенa 5</i>.</p>
<p>Работни средби и состаноци</p>	<p>Владина делегација предводена од вицепремиерот за европски прашања Бујар Османи ја посети Агенцијата³⁴. На состанокот, како што извести АВМУ, се разговарало за надлежностите на регулаторот, при што посебен акцент бил ставен на Изборниот законик, медиумите и нивната улога во изборниот процес, како и за обврските на Агенцијата поврзани со мониторингот на изборното медиумско покривање.</p>

Коментари/препораки

Начинот на кој извршната и законодавната власт ги протнаа последните измени на ЗААМУ на „мала врата“ и во скратена постапка, непосредно пред распуштањето на Собранието, покажува штетна нетранспарентност во процесот на носење клучни законски промени, во мошне сензитивниот временски период на предизборието. Иако оваа законска измена беше донесена во декември 2018 година, а потоа беше одложена, односно условена со изборот на новиот Совет на АВМУ, сепак одлуката таа повторно да се реактивира (иако првичниот поставен услов не е исполнет) индицира постоење на непринципиелни надворешни влијанија врз законодавниот процес и давање приоритет на посебни интереси кои се далеку од јавниот интерес.

Исто така, имајќи го предвид фактот дека станува збор за законско решение, кое беше пролонгирано и кое за дел од засегнатите страни е исклучително спорно, најмалку што можеше да се очекува е за него да се отвори дебата по изборите, во која ќе бидат вклучени регулаторот и сите други релевантни фактори.

Случувањата поврзани со последните законски измени, уште еднаш ја покажуваат потребата АВМУ, како регулаторно тело, да биде многу поактивна и посуштински вклучена во креирањето на аудио и аудиовизуелните медиумски политики и регулатива.

³² Преглед на радија кои доброволно пријавија емитување домашна музика во 2020 година, достапно на: <https://avmu.mk/2020/01/17/%d0%bf%d1%80%d0%b5%d0%b3%d0%bb%d0%b5%d0%b4-%d0%bd%d0%b0-%d1%80%d0%b0%d0%b4%d0%b8%d1%98%d0%b0%d1%82%d0%b0-%d0%ba%d0%be%d0%b8-%d0%b4%d0%be%d0%b1%d1%80%d0%be%d0%b2%d0%be%d0%bb%d0%bd%d0%be-%d0%bf%d1%80/>

³³ Податоци за досегот на радиостаниците и за уделот во вкупната гледаност на телевизиските станици, достапно на: <https://avmu.mk/2020/01/15/%d0%bf%d0%be%d0%b4%d0%b0%d1%82%d0%be%d1%86%d0%b8-%d0%b7%d0%b0-%d0%b4%d0%be%d1%81%d0%b5%d0%b3%d0%be%d1%82-%d0%bd%d0%b0-%d1%80%d0%b0%d0%b4%d0%b8%d0%be%d1%81%d1%82%d0%b0%d0%bd%d0%b8%d1%86%d0%b8%d1%82-15/>

³⁴ Соопштение за јавноста, достапно на: <https://avmu.mk/2020/01/23/%d1%81%d0%be%d0%be%d0%bf%d1%88%d1%82%d0%b5%d0%bd%d0%b8%d0%b5-%d0%b7%d0%b0-%d1%98%d0%b0%d0%b2%d0%bd%d0%be%d1%81%d1%82-12/>

3. ПЕРФОРМАНСИ И ИЗВРШУВАЊЕ

Генерален пресек

Агенцијата времено ќе ангажира надворешни соработници за мониторинг на медиумите за време на изборите, додека за аналитичарите вклучени во мониторингот веќе организираше едукативна работилница.

Капацитети и ефикасност

Времени вработувања	Советот на АВМУ даде согласност да се ангажираат 24 до 30 лица (надворешни соработници) за мониторинг за време на изборниот процес, преку агенција за временни вработувања.
Работилница за аналитичари	АВМУ организираше работилница за 15 аналитичари вклучени во мониторингот на медиумите за време на изборниот процес.
Термин за свикување редовни седници	<p>Во овој период, во АВМУ се дискутираше за тоа дали треба да се определи конкретен термин за редовните седници на Советот.</p> <p>Директорот на Агенцијата, заради поефикасно работење, предложи да се утврди термин за редовните седници на Советот, освен кога станува збор за точки кои се итни и за кои се бара постапување по определени рокови.</p> <p>Претседателот на Советот, пак, има различно мислење и смета дека претставките и пријавите, како и прекршувањата на радиодифузерите, се жива материја и дека тоа не може да се предвиди.</p>

Коментари/препораки

Во пресрет на предвремените парламентарни избори, Агенцијата ги презеде потребните чекори, вклучително и зајакнување на своите човечки капацитети, во насока на остварување на своите законски обврски.

4. ЈАВЕН ИНТЕРЕС

Генерален пресек

АВМУ реагираше на заканите и нападите насочени кон две новинарки, а организираше и работилница за радиодифузерите во насока на поттикнување на процесот за обезбедување поголем пристап до медиумите на лицата со сетилна попреченост.

Создавање поволна клима во секторот

Работилница за пристап до медиумите на лицата со попреченост	<p>Агенцијата, заедно со Советот на Европа, организираше работилница за радиодифузери и даватели на аудиовизуелни медиумски услуги по барање, преку споделување искуства од европските и домашните практики, за да се изработи саморегулациски документ кој ќе им овозможи поголем пристап до медиумите на лицата со сетилна попреченост.</p> <p>Преку споделување на европските и домашните искуства, учесниците дискутираа за саморегулацискиот документ преку кој давателите на аудиовизуелни медиумски услуги во земјава постепено ќе ги направат своите програми пристапни за лицата со попреченост. Финансиите и натаму остануваат главен предизвик за обезбедување вакви видови програма.</p> <p>Како што извести Агенцијата³⁵, оваа работилница е во рамките на втората фаза од проектот „Слобода на изразување и слобода на медиумите во Република Северна Македонија (ЈУФРЕКС)“.</p>
Осуда за закани кон новинарите	<p>Агенцијата реагираше на заканите и навредите упатени од вработен во Централниот регистар кон новинарката на А1он, Мери Јордановска³⁶, и апелираше до надлежните институции да го испитаат случајот и да постапат по него.</p> <p>АВМУ, исто така, реагираше и на заканите упатени кон новинарката на <i>ТВ 21</i>, Алмедина Исмајли³⁷, од поранешен член на партијата Алијансата на Албанците.</p>
Светски ден на радиото	<p>Агенцијата го честиташе Светскиот ден на радиото, кој се одбележа по деветти пат под покровителство на УНЕСКО³⁸. Годишните теми имаа за цел да го поттикнат плурализмот кај радијата и да ги охрабрат редакциите да ангажираат лица од различни општествени групи.</p>

Коментари/препораки

Добро е што Агенцијата во континуитет покажува грижа за ранливите категории граѓани и за нивниот пристап до медиумите, а уште повеќе што се обидува да го поттикне овој сложен процес кај радиодифузерите, и тоа преку саморегулација.

³⁵ Одржана работилница за обезбедување пристап до медиумите на лицата со попреченост, достапно на: <https://avmu.mk/2020/01/30/%d0%be%d0%b4%d1%80%d0%b6%d0%b0%d0%bd%d0%b0-%d1%80%d0%b0%d0%b1%d0%be%d1%82%d0%b8%d0%bb%d0%bd%d0%b8%d1%86%d0%b0-%d0%b7%d0%b0-%d0%be%d0%b1%d0%b5%d0%b7%d0%b1%d0%b5%d0%b4%d1%83%d0%b2%d0%b0%d1%9a%d0%b5/>

³⁶ Осуда за навредите и заканите упатени кон новинарката Мери Јордановска, достапно на: <https://avmu.mk/2020/01/12/%d0%be%d1%81%d1%83%d0%b4%d0%b0-%d0%b7%d0%b0-%d0%bd%d0%b0%d0%b2%d1%80%d0%b5%d0%b4%d0%b8%d1%82%d0%b5-%d0%b8-%d0%b7%d0%b0%d0%ba%d0%b0%d0%bd%d0%b8%d1%82%d0%b5-%d1%83%d0%bf%d0%b0%d1%82%d0%b5%d0%bd%d0%b8/>

³⁷ Осуда за нападот врз новинарката на ТВ 21, достапно на: <https://avmu.mk/2020/01/30/%d0%be%d1%81%d1%83%d0%b4%d0%b0-%d0%b7%d0%b0-%d0%bd%d0%b0%d0%bf%d0%b0%d0%b4%d0%be%d1%82-%d0%b2%d1%80%d0%b7-%d0%bd%d0%be%d0%b2%d0%b8%d0%bd%d0%b0%d1%80%d0%ba%d0%b0%d1%82%d0%b0-%d0%bd%d0%b0-%d1%82%d0%b2-2/>

³⁸ Светскиот ден на радиото во знакот на разноликоста, достапно на: <https://avmu.mk/2020/02/13/%d1%81%d0%b2%d0%b5%d1%82%d1%81%d0%ba%d0%b8%d0%be%d1%82-%d0%b4%d0%b5%d0%bd-%d0%bd%d0%b0-%d1%80%d0%b0%d0%b4%d0%b8%d0%be%d1%82%d0%be-%d0%b2%d0%be-%d0%b7%d0%bd%d0%b0%d0%ba%d0%be%d1%82-%d0%bd%d0%b0-%d1%80/>

1. ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ОТЧЕТНОСТ

Генерален пресек

Во периодот јануари - февруари 2020 година не се забележани позначајни промени во однос на транспарентноста и отчетноста на АЕК. Останува впечатокот од претходните извештаи дека транспарентноста и отчетноста се обезбедени во поголем дел, но и дека има значителен простор за подобрување, особено преку поголем, проактивен и посистемски пристап во поглед на објавувањето на информациите и управувањето со постојните комуникациски алатки. Транспарентноста и отчетноста на Агенцијата се обезбедени, во најголем дел, преку постојните одредби од Законот, како и преку правилата, процедурите и другите внатрешни документи на регулаторот. Квалитетот на дел од достапните документи се карактеризира со техничка и со содржинска базичност, што влијае врз транспарентноста на регулаторот, но и овозможува голем простор за унапредување. Иако информациите на трите интернет-страници редовно се ажурираат, на социјалните мрежи продолжува конфузијата на јавноста со двете страници на регулаторот на *Фејсбуки Јутјуб*.³⁹

Програмска транспарентност и отчетност

Интернет-страници и социјални мрежи

Овој извештај ги зема интернет-страниците на АЕК како основен индикатор за транспарентноста и отчетноста на ова тело. На главната интернет-страница⁴⁰ навремено се објавуваат документи и други содржини поврзани со работата на АЕК. Сепак, некои наши забелешки од претходните извештаи не се земени предвид и пропустите не се коригирани. На пример, и покрај тоа што во секој од извештаите констатиравме дека од аспект на транспарентноста е важно на интернет-страницата да ги има биографиите на членовите на Комисијата, како и на директорот, истите сè уште не се објавени. Уште еден проблем што постојано се провлекува е тоа што повеќето документи, како на пример Годишниот план за работа, на интернет-страницата се објавуваат во скенирана верзија и затоа се небарливи и тешки за анализирање. Наш предлог е овие документи да се ставаат во формати кои се полесно пребарливи, како пдф-формат или ворд-формат.

На другите две интернет-страници (*e-agencija.aek.mk*⁴¹ и *komuniciraj.mk*⁴²) во текот на овој период не беа регистрирани некои повидливи промени, освен стандардните содржини кои редовно се ажурираат. Во периодот од јануари заклучно со крајот на февруари 2020 година, Агенцијата не беше активна на социјалните медиуми, освен на *Фејсбук*-страницата, и немаше ниту една објава на двата *Јутјуб*-канални и на нејзиниот профил на *Твитер*. На *Фејсбук*-страницата „Агенцијазелектронски комуникации“, Агенцијата имаше делумно активен период со вкупно 3 објави.

³⁹ За илустрација, на една од страниците на Фејсбук, насловена како „Агенција за електронски комуникации“, последниот пост датира од 7 мај 2013 година. Другата Фејсбук-страница, насловена како „Агенцијазелектронски комуникации“, редовно се одржува и последниот пост е објавен на 5 март 2020 година.

⁴⁰ Интернет-страницата на АЕК, достапна на: <http://www.aek.mk>

⁴¹ Интернет-страницата на АЕК, достапно на: <https://e-agencija.aek.mk>.

⁴² Интернет-страницата на АЕК, достапно на: <https://komuniciraj.mk>.

<p>Состаноци на Комисијата на АЕК</p>	<p>Комисијата на АЕК во овој период одржа два состанока, првиот на 27.1.2020 и вториот на 27.2.2019 година. Состаноците се од затворен карактер и единствен начин за информирање на јавноста се соопштенијата и записниците кои задолжително треба да се објавуваат на интернет-страницата на Агенцијата, во рок од седум дена од денот на одржувањето на состанокот.⁴³ За поздравување е тоа што записникот од вториот состанок беше објавен во законскиот рок,⁴⁴ но за жал овој рок беше надминат за два дена во случајот со објавувањето на записникот од првиот состанок.⁴⁵ Што се однесува до сеопфатноста на информациите, во записниците нема подобрување во споредба со претходните извештаи. Записниците многу површно го опишуваат текот на средбата и, освен основните информации, тие не вклучуваат детали за текот и за содржината на дискусиите. На пример, записникот од првиот состанок на Комисијата на АЕК е составен на нецели две страници, во просек одделувајќи по два реда за опишување на секоја од шесте точки на дневниот ред. Записниците објавени на ваков начин не ја задоволуваат нивната основна функција, односно не се информативни за јавноста.</p> <p>На првиот состанок на Комисијата на Агенцијата за електронски комуникации, одржан на 27.1.2020 година, се разгледувале 6 точки од дневниот ред и се одлучувало за барањето согласност за усвојување на Годишниот план за јавни набавки на Агенцијата за електронски комуникации за 2020 година. Во записникот е наведено дека барањето за согласност за усвојување на Годишниот план за јавни набавки на Агенцијата за електронски комуникации за 2020 година се усвојува едногласно, без никакво образложение или дополнителна аргументација. Со ваквиот пристап, записникот многу малку и недоволно ја задоволува својата основна функција на информирање.</p> <p>На вториот состанок на Комисијата, одржан на 27.2.2020 година, се разгледувале 7 точки од дневниот ред, а бил поканет и раководителот за финансии, кој ја презентирал годишната сметка и ја информирал Комисијата за сите релевантни прашања. На дневниот ред на овој состанок како точка стоела и измената на Правилникот за плати и други надоместоци во АЕК, но по предлог на претседателот, истата се одложила (поради распишувањето на изборите) и се одлучило истата да се стави на дневен ред по завршувањето на изборите.</p>
<p>Јавни расправи</p>	<p>Во овој период, АЕК отвори пет јавни расправи, и тоа за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ нацрт-анализите на големопродажниот пазар за пристап и започнување на услугите во јавните мобилни електронски комуникациски мрежи и на големопродажниот пазар за услуги за завршување на повик во јавна мобилна комуникациска мрежа;⁴⁶ ■ предлог-правилникот за изменување и дополнување на Правилникот за параметрите за квалитет на јавните електронски комуникациски услуги што се остваруваат преку јавна радиокомуникациска мрежа;⁴⁷ ■ добивање мислење од заинтересираните страни во врска со издавање одобренија за користење на радиофреквенциите за 5G;⁴⁸

⁴³ Записници, Комисија на АЕК, достапно на: <https://bit.ly/2SLOo3O>.

⁴⁴ Записници од состаноците број 1 и 2 на Комисијата на АЕК. Објавени на 5.2.2020 година и 5.3.2020 година. Достапно на: <https://bit.ly/2SLOo3O>.

⁴⁵ Состанокот се одржа на 27.1.2020 година, а записникот беше објавен дури на 5.2.2020 година.

⁴⁶ Јавна расправа, АЕК, достапно на: <https://bit.ly/2W15ol3>.

⁴⁷ Јавна расправа, АЕК, достапно на: <https://bit.ly/2v2qSck>.

⁴⁸ Јавна расправа, АЕК, достапно на: <https://bit.ly/2VRN4km>.

	<p>■ Правилник за изменување и дополнување на Правилникот за контрола и мерење на параметрите за квалитет на услугите за интернет-пристап преку јавните фиксни комуникациски мрежи⁴⁹ и Правилник за изменување и дополнување на Правилникот за начинот на изградба на јавните електронски комуникациски мрежи и придружните средства.⁵⁰</p> <p>Сите потребни документи за јавните расправи беа навремено поставени на интернет-страницата на АЕК, а уредно и навремено беа најавени и почетокот и крајот на јавната расправа. На интернет-страницата на АЕК не се поставуваат записници од овие состаноци, бидејќи - како што нè информираа претставниците на АЕК - записници не се водат затоа што понекогаш е невозможно да се следи динамиката на дискусиите.⁵¹ Од Агенцијата нагласија дека овие состаноци се од јавен карактер и дека на нив можат да присуствуваат сите заинтересирани страни.</p>
Јавни набавки	<p>Во наведениот период, АЕК спроведе вкупно 8 јавни набавки.⁵² Тендерската документација за сите 8 јавни набавки е уредно објавена. Сепак, клучниот проблем во целиот систем на јавни набавки е фактот што истите не се објавуваат на интернет-страницата на АЕК заклучно со 20.9.2019 година, од кога не фигурираат нови набавки. Сосема е нејасно зошто Агенцијата не ги објавува документите за јавната набавка на својата интернет-страница, со што ја намалува транспарентноста и отчетноста кон јавноста.</p>
Соопштенија и настани	<p>Во наведениот период на 2020 година, на интернет-страницата на АЕК беа објавени повеќе соопштенија. Меѓу другото, Агенцијата соопшти и за мерките што треба да се преземат во врска со зачестените измами на пропуштени повици.</p>
Соработка со АЕК	<p>За потребите на мониторингот, проектниот тим беше во континуирана комуникација со претставниците на АЕК и реализираше неколку заеднички средби. Мора да констатираме дека отвореноста на претставниците на АЕК кон проектниот тим и во овој период беше на високо ниво. Тие редовно одговараа на нашите барања за средби, на кои отворено се дискутираше за сите актуелни прашања.</p>

Коментари/препораки

■ Препорачуваме да се задржи добрата практика на редовно објавување на најголем дел од информациите и материјалите на трите интернет-страници.

■ За да се подобри комуникацијата со јавноста, препорачуваме посериозен пристап во користењето на социјалните мрежи. Предлагаме најголем дел од новообјавените содржини (соопштенија, најави за настани и слично) што се поставуваат на трите интернет-страници, истовремено да бидат објавувани и на социјалните мрежи, со што ќе се зголеми видливоста на работата на регулаторот, затоа што социјалните медиуми се одлична алатка за приближување на активностите на Агенцијата до јавноста.

■ За унапредување на јавноста во работењето, потсетуваме на веќе искажаната констатација дека треба да се пристапи кон подетален опис на јавните набавки, јавните состаноци и состаноците на Комисијата на АЕК на самата интернет-страница. Препорачуваме покомплетни и подетални информации за јавните набавки на АЕК, вклучувајќи ги и одлуките за склучување договори и договорите за јавните набавки. Иако сеопфатноста на записниците од состаноците на Комисијата во конкретниот период во мал дел е подобрена, сепак препорачуваме подетално водење на записниците.

⁴⁹ Јавна расправа, АЕК, достапно на: <https://bit.ly/2PT5XPZ>.

⁵⁰ Јавна расправа, АЕК, достапно на: <https://bit.ly/2VLzOxL>.

⁵¹ Ова е забележано во петтиот квартален извештај за работата на АВМУ и на АЕК, октомври - декември 2017 година.

⁵² Бројката се однесува на завршените постапки, сите достапни на: <https://e-nabavki.gov.mk/PublicAccess/home.aspx#/completed-procedures>, последен пат пристапено на 6.3.2020 година.

2. ЕФЕКТИВНОСТ И НЕЗАВИСНОСТ

Генерален пресек

Независноста и ефективноста на АЕК од центрите на политичко-партииска моќ е клучен и суштествен предизвик за натамошно функционирање на овие регулаторни тела, но и за развој на електронските комуникации во државата.

Извештаи и донации

Квартални извештаи за развојот на пазарот за електронски комуникации

Во овој период, АЕК го објави Извештајот за развојот на пазарот за електронски комуникации во третиот квартал од 2019 година.⁵³ Овие извештаи стандардно треба да содржат податоци за тоа колкав е уделот на операторите на пазарот на мобилната и фиксната телефонија, интернет-пазарот и телевизијата. Објавувањето на извештаите претставува законска обврска на АЕК, а целиот Годишен извештај за развојот на пазарот за електронски комуникации (за сите четири квартали) мора да биде поднесен до Собранието заедно со Годишниот извештај за нивната работа.

Извештаите за развојот на пазарот на електронски комуникации се изготвуваат врз основа на информациите и податоците доставени од страна на операторите на јавни комуникациски мрежи и давателите на јавни комуникациски услуги во форма на квартални извештаи.⁵⁴ Најголем дел од наодите на Третиот квартален извештај за развојот на пазарот за електронски комуникации ги следат трендовите од претходните квартали и во нив нема позначајни промени.

Вкупниот број фиксни линии во однос на сите технологии во двата извештаи бележи раст и од вкупно регистрираните 389.108 линии во вториот квартален извештај од 2019 година на 394.728 линии. Од друга страна, бројот на активни претплатници во мобилната телефонија според популацијата е константен и, согласно последните податоци, вкупниот број активни претплатници во мобилната телефонија изнесува 2.055.339. Состојбата со операторите останува главно непроменета, со мали промени во корист на еден или друг оператор за различни области. *А1 Македонија* и *Македонски телеком* се сè уште практичен дуопол на македонскиот пазар.

⁵³ Извештаи за развојот на пазарот за електронски комуникации, АЕК, достапно на: <https://bit.ly/2TqQNUr>.

⁵⁴ Документи, извештаи, квартални извештаи за анализа на пазарот, достапно на: <https://bit.ly/2FjcrEp>.

3. ПЕРФОРМАНСИ И ИЗВРШУВАЊЕ

Генерален пресек

Следењето и анализата на перформансите на регулаторот, меѓу другото, се прават и преку годишните извештаи за работата, финансиските и ревизорските извештаи и плановите за јавни набавки, како и во однос на човечките и финансиските ресурси потребни за нивна реализација.

Во овој период се донесени Правилникот за водење, користење и функционирање на Електронскиот регистар на терминална телекомуникациска опрема (ТТО)⁵⁵ и Правилникот за користење на радиофреквенциите во радиоаматерска служба,⁵⁶ но не е започнат процесот на иницијатива и предлог-измени во Законот за електронските комуникации, согласно Годишната програма за работата на АЕК за 2020 година.⁵⁷

Во 2020 година се планирани обуки за вработените во Секторот за контрола и мониторинг на радиофреквенциите, со цел вработените да бидат во тек со најновите технологии и да се стекнат со повеќе практични знаења за користење на софистицираната мерна опрема.⁵⁸ Исто така, предвидено е организирање обуки за ИСО-стандардизација за сите раководители на сектори/служби и советници на директорот, како и за сите носители на процедури во АЕК. Директорот на Агенцијата за електронски комуникации, Сашо Димитријоски, во периодот од 19 до 24 јануари беше на студиско патување во Соединетите Американски Држави,⁵⁹ организирано од страна на БЕРЕК, каде што тој е заменик-претседател.

Годишна програма за работа на АЕК

Спроведување на активностите од Годишната програма за работата на АЕК за 2020 година

Според Годишната програма за работата на АЕК за 2020 година,⁶⁰ којашто беше усвоена на [дваесеттиот состанок на Комисијата на АЕК, одржан на 11 декември 2019 година](#),⁶¹ покрај активностите чијашто имплементација е предвидена во текот на целата година, во првиот квартал е предвидено имплементирање на: политика за управување со отсуства; иницијатива и предлог-измени на Законот за електронски комуникации; ревизија на финансиското работење на АЕК за 2019 година и ревизија на сметката на надоместоци од компензацискиот фонд за универзална услуга за 2019 година. На вториот состанок на Комисијата на Агенцијата за електронски комуникации, одржан на 27 февруари 2020,⁶² на дневен ред беше усвојувањето на годишните сметки на Агенцијата за електронски комуникации и компензацискиот фонд за универзална услуга. На овој состанок е истакнато дека завршната сметка е разгледана од страна на интерна комисија и дека таа нема значајни забелешки, а се очекува ревизорската куќа да ја достави ревидираната завршна сметка што треба да биде усвоена до 10 март 2020 година. Раководителот за финансии ја презентираше и годишната сметка на компензацискиот фонд за универзална услуга и истата беше усвоена од сите присутни членови на Комисијата. На дневниот ред на овој состанок беше и точката за измена на Правилникот за плати и други надоместоци во АЕК, но по предлог на претседателот истата се одложи поради тоа што се распишани изборите и се одлучило истата да се стави на дневен ред по завршувањето на изборите.

Годинава се донесени и два правилници: Правилникот за водење, користење и функционирање на Електронскиот реги-

⁵⁵ Правилник за водење, користење и функционирање на Електронскиот регистар на телекомуникациска терминална опрема (ТТО), достапно на: <https://bit.ly/39EdtWZ>

⁵⁶ Правилник за користење на радиофреквенциите во радиоаматерска служба, достапно на: <https://bit.ly/2PZLqJS>

⁵⁷ Годишна програма за работата на АЕК за 2020 година, достапно на: <https://bit.ly/2TUAhUO>

⁵⁸ Годишна програма за работата на АЕК за 2020 година, достапно на: <https://bit.ly/39DD5Dt>

⁵⁹ Студиска посета во Соединетите Американски Држави, достапно на: <https://bit.ly/335toef>

⁶⁰ Годишна програма за работата на АЕК за 2020 година, достапно на: <https://bit.ly/2TUAhUO>

⁶¹ Записник од состанокот бр. 20 на Комисијата на АЕК, достапно на: <https://bit.ly/2vWPYK7>

⁶² Записник од состанокот бр. 2 на Комисијата на АЕК, достапно на: <https://bit.ly/3cNxpZd>

	<p>стар на телекомуникациска терминална опрема (ТТО),⁶³ со кој се пропишуваат формата, содржината и начинот на водење на регистарот, како и видот на податоците и начинот на доставување на податоците потребни за водење на Електронски регистар на телекомуникациска терминална опрема, и Правилникот за користење на радиофреквенциите во радиоаматерската служба,⁶⁴ со кој се пропишува користењето на радиофреквенциите, начинот на полагање на радиоаматерскиот испит, радиоаматерските класи, техничките параметри и другите услови за употреба на радиоаматерските станици и опрема. Меѓутоа, не е започнат процесот на иницијатива и предлог-измени на Законот за електронските комуникации.</p> <p>На страната на Агенцијата сè уште не е објавена изменетата верзија на Планот за вработување на АЕК за 2020 година. Дополнително, не е објавена ниту информација за тоа дали е започнато планираното воведување на политиката за управување со отсуствата, чијашто потреба се наметна заради намалување на неопходните ресурси за квалитетно извршување на работните задачи и нарушувањето на континуитетот на извршување на работните задачи и обврски во институцијата. Во 2020 година се планирани обуки за вработените во Секторот за контрола и мониторинг на радиофреквенциите, со цел вработените да бидат во тек со најновите технологии и да се стекнат со повеќе практични знаења за користење на софистицираната мерна опрема.⁶⁵ Исто така, предвидено е организирање обуки за ИСО-стандардизација за сите раководители на сектори/служби и советници на директорот, како и за сите носители на процедури во АЕК. Меѓутоа, планираната временска рамка за исполнување на повеќето од овие активности е доста широка (од јануари до декември 2020 година) и не е наведено дали станува збор за една обука или за повеќе обуки што ќе се одржуваат во континуитет до крајот на годината.</p>
<p>Студиско патување во Соединетите Американски Држави</p>	<p>Директорот на Агенцијата за електронски комуникации, Сашо Димитријоски, во периодот од 19 до 24 јануари беше на студиско патување во Соединетите Американски Држави,⁶⁶ организирано од страна на БЕРЕК, каде што тој е заменик-претседател. Делегацијата на БЕРЕК имаше можност да се сретне со претставници од <i>Apple, Cisco, Qualcomm, Google, Microsoft, Facebook, AT&T, SpaceX, ICANN</i> и Универзитетот Стенфорд, со цел да се споделат искуства и знаења, како и да се добие увид во националните пазари за електронски комуникации и дигитален екосистем.</p>

Коментари/препораки

Препорачуваме Агенцијата веднаш да ги објави изменетите верзии на Планот за вработување на АЕК за 2020 година, како и да го објави финалниот извештај за работата на АЕК за 2019 година, непосредно по усвојувањето на истиот. Исто така, препорачуваме Агенцијата да се придржува до временската рамка за исполнување на предвидените активности според Годишната програма за работата на АЕК за 2020 година.

⁶³ Правилник за водење, користење и функционирање на Електронскиот регистар на телекомуникациска терминална опрема (ТТО), достапно на: <https://bit.ly/39EdtWZ>

⁶⁴ Правилник за користење на радиофреквенциите во радиоаматерска служба, достапно на: <https://bit.ly/2PZLqJS>

⁶⁵ Годишна програма за работата на АЕК за 2020 година, достапно на: <https://bit.ly/39DD5Dt>

⁶⁶ Студиска посета во Соединетите Американски Држави, достапно на: <https://bit.ly/335toef>

4. ЈАВЕН ИНТЕРЕС

Генерален пресек

Регулаторот декларира посветеност дека ресурсите со кои располага се насочени кон унапредување на јавниот интерес. Во мониторираниот период голем број од претплатниците на мобилната телефонија биле мета на измама со пропуштен повик, при што Агенцијата свика итен состанок со операторите за надминување на настанатата ситуација. Меѓутоа, освен двете јавни соопштенија на интернет-страницата и на *Фејсбук*-страницата, не се објавени сеопфатни активности за надминување, превенција и едукација на корисниците за справување со ситуации од ваков вид.

Според Годишниот план за работа на АЕК, планирано е двата јавни состанока во 2020 година да се одржат на 17 мај 2020, во рамките на Меѓународната регулаторна конференција, и доцна наесен.

Измами со пропуштен повик

Во текот на февруари илјадници претплатници од двата најголеми оператори на мобилна телефонија биле мета на т.н. *WangiriScam*.⁶⁷ Станува збор за измами при кои претплатникот добива краток повик кој прекинува пред да има можност да одговори, а ако претплатникот одговори повикот се наплаќа по меѓународна тарифа. Штетата за крајниот корисник настанува тогаш кога корисникот поради незнаење дека има пропуштен повик ќе го повика пропуштениот повик, при што ќе му биде наплатена висока цена на меѓународен разговор. Постои можност за поголема штета доколку корисникот остане подолго во разговор со повиканиот број. Од другата страна повикот е одговорен од автоматска порака, што го наведува корисникот да остане на линија колку што е можно подолго.

На 19 февруари 2020 година Агенцијата свика итен состанок со претставниците на операторите заради надминување на настанатата ситуација со зачестените измами на повеќе претплатници со пропуштени повици.⁶⁸ Измамата во поинтензивна мерка била регистрирана на 19 февруари во 6:30 часот, а повиците најчесто потекнуваат од Литванија, Естонија и од сателитскиот оператор *Глобал Стар*. Согласно насоките од состанокот, операторите ги преземаа сите мерки за заштита на своите претплатници и успеаја да ги блокираат повеќето телефонски броеви преку кои се остваруваше измамата.

Агенцијата апелираше операторите да ги преземат сите мерки за заштита на своите претплатници а претплатниците во иднина да не повикуваат кон непознати пропуштени броеви од странски држави, бидејќи за истото ќе им бидат наплатени високи цени на меѓународни повици. На претплатниците кои евентуално биле измамани им се советуваше да се обратат до операторите и да поднесат приговор. АЕК даде изјава за медиумите во која се вели дека нема друга мерка за заштита на крајните корисници, освен едукација и подигање на свеста за можните измами. Не постои ниту софистицирано техничко решение што би можеле да го имплементираат операторите за автоматски да ги спречат ваквите појави.

Меѓутоа, освен двете соопштенија објавени на интернет-страницата, како и на *Фејсбук*-страницата, не се објавени сеопфатни насоки за заштита на крајните корисници, ниту пак се започнати активности во насока на превенција, едукација и подигање на свеста на корисниците за можните измами, како и за штетата и опасностите што тие можат да ги предизвикаат.

⁶⁷ Достапно на: <https://bit.ly/38wXhFC>

⁶⁸ Соопштение на АЕК, достапно на: <https://bit.ly/2xkUoe0>

<p>Јавни состаноци</p>	<p>Во 2020 година, АЕК планира да одржи два јавни состанока со сите заинтересирани страни.⁶⁹ Првиот јавен состанок е планиран во рамките на Меѓународната регулаторна конференција, што ќе се одржи на 17 мај 2020, на која е планирано да присуствуваат поголем број релевантни фактори од областа на електронските комуникации, како и високо рангирани претставници на меѓународните институции и организации за електронски комуникации. Вториот јавен состанок е планиран да се одржи доцна наесен, во просториите на АЕК. Преку овие состаноци, заинтересираните страни ќе бидат запознаени со преземените активности, мерки и дејности на Агенцијата и со плановите за наредниот период.</p>
-------------------------------	--

Комуникација со граѓаните

<p>Приговори од крајните корисници</p>	<p>Преку алатката за информации од јавен карактер, нашиот тим доби информација дека во периодот јануари - февруари 2020 година биле поднесени 85 барања за решавање спор од страна на крајни корисници, од кои 57 во писмена форма (до Дирекцијата на АЕК), 21 приговори биле поднесени по електронски пат, преку интернет-страницата (e-agencija.mk), а 7 преку порталот komuniciraj.mk.</p>
<p>Повици и пораки на бесплатниот број 190</p>	<p>Бесплатниот телефонски број 190, со кој раководи АЕК, е уште една можност граѓаните да постават прашање или да се пожалат на услугите поврзани со електронските комуникации. На бесплатниот број 190 во периодот јануари - февруари 2020 година се реализирани 339 повици.</p>
<p>Користење на алатката „Прашања и одговори“</p>	<p>Преку алатката „Прашања и одговори“, која претставува уште една можност граѓаните да постават прашања до Агенцијата, во изминатиот период (јануари - февруари 2020) биле поставени 31 прашање.</p>

Коментари/препораки

- Со оглед на настанатата ситуација со измамите на претплатниците, се препорачува поголема ангажираност на АЕК за превенција, едукација и подигање на свеста на корисниците за можните измами, како и штетата и опасностите кои тие можат да ги предизвикаат.
- Препорачуваме подобра промоција на алатката „Прашања и одговори“, со цел подобра промоција на оваа алатка и нејзина поголема искористеност.

⁶⁹ Годишна програма за работата на АЕК за 2020 година, достапно на: <https://bit.ly/2TUAhuO>